

2.1. Szociográfiai riportok az *Igaz Szóban*

A Romániai Magyar Irodalmi Lexikon 1991-ben megjelent II. kötetének vonatkozó szócikke meglehetősen szűkszavú az *Igaz Szó* szociográfiai riportjait illetően. Holott a leghitelesebben éppen Gálfalvi György – a Gá. Gy.-szignó az ő nevét rejti – rögzíthette volna a műfaj újjászületésének és „felcseperedésének” történetét. Így aztán – az *Ifjúmunkás* riportvitájával együtt – ez a műfajtörténeti fejlemény is elhalványult idővel a köztudatban. Érthető volt Gálfalvi visszafogottsága, ám a róla cikkező B. Gy. (Beke György) sem éppen beszédes. Alighanem azzal hozható ez összefüggésbe, hogy a nyolcvanas évek derekára –

amikor is ennek a lexikon-kötetnek az anyaga készült – a hatalom szemében vörös posztóvá vált a tényfeltárás.

Hogy mennyire, azt Beke György „befejezhetetlen perének” – 1983-tól vezetett – naplójából, *A lándzsa hegyéből* ismerhetjük.³² Minden bizonnyal jóval többet megtudunk majd a műfaj erdélyi „háttértörténetéről” is, ha Gálfalvi Györgynek lesz türelme feldolgozni szekuritátés megfigyelőinek – 15 iratköteget kitevő, csaknem ötezer oldalra rúgó – jelentéseit.³³ Amde addig is nézzük a számba vehető tényeket.

Attól kezdve, hogy Gálfalvi 1969-ben „átigazolt” az *Igaz Szó* szerkesztőségéhez, és 1970 őszén hazaköltözött szülővárosába, a szociográfiai riport is egyre inkább polgárjogot nyert a marosvásárhelyi folyóirat hasábjain. Az 1971-es termés kapcsán nem túlzás a műfaj frontáttöréséről beszélni. Herédi Gusztáv (1969-es és 1970-es) úttörése nyomán Gálfalvi nyitja az évet, aki szerkesztőként hamarosan három szociográfiai felvételt küldhetett nyomdába. Akkor már Farkas Árpád is az *Igaz Szó* belső munkatársa, aki készséggel vállalja, hogy műfajpártoló/műfajsürgető bevezetőt írjon az összeállítás (*Vállra venni édes terheket*) élére. „Az idők bonyolódásával mind többet bizonytalankodik, szemérmeskedik létjogosultságaért a valóságfelmérő, társadalmi lét gyökerén-bőréen matató írás” – olvasható *Okos hadak gyülekeznek* című szemrevételezésében. „Szociográfiai kutatásnak, riportásznak, közírásnak ilyen nehéz dolga, mint napjainkban, nem volt. De ennyi, »ha török, ha szakad« feladata és felelőssége sem. Bizonytalankodva, bátorkodva már jelen van folyóiratainkban, az *Igaz Szó* kezdeményezéseire gondolok, a *Korunk* is mutatott már kószolót belőle, bár – s ezzel számolnunk kell – rengeteg a szépen tollasodó kakukkfióka még ebben a fészekben.” Korosztályából Gálfalvit, Cseke Gábort, Magyarai Lajost említi, mint akiktől ebben a műfajban is sokat vár. Biztató jelnek tekinti, hogy „Herédi Gusztáv két remek munkája után nem hagyja abba, és Beke György, mérsékelve el-elkapó íráskedvét, valóban mesteri rangra tör.”³⁴ (A márciusi összeállítást a lap olvasótáborra és a sajtó egyaránt kedvezően fogadta, ez derül ki a szeptemberi *Utak*

---

32 Beke György: *A lándzsa hegye*. Egy befejezhetetlen per naplója. Farkas Árpád utószavával. Apáczai Könyvműhely – Intermix Kiadó, Budapest – Ungvár, 1993.

33 Lásd a 31-es számú jegyzetet. [Antal Erika: *Hozzátenni a világhoz*. Krónika, 2008. augusztus 28.]

34 Farkas Árpád: *Okos hadak gyülekeznek*. *Igaz Szó*, 1971. 3. 317–319.

és emberek ciklushoz írt szerkesztőségi jegyzetből, amelyik Farkas Árpád, Beke György, Gálfalvi György és Csiki László „irodalmi igénnyel” megírt riportjaival, „szociográfiai jellegű” hazai tudósításaival igyekszik kedvet ébreszteni a jobb sorsra érdemes műfajhoz.³⁵⁾

2.2.

1969

Herédi Gusztáv: *Olthévíz*. 1969. 9. 482–499.

1970

Herédi Gusztáv: *Ahol kétszer kél a nap*. 1970. 2. 190–208.

1971

Gálfalvi György: *Szamosdara, 1970*. 1971. 1. 48–58.

Beke György: *Demse Antal Klézséről*. 1971. 3. 319–340.

Zsibói Béla: *Vándormadarak*. 1971. 3. 340–358.

Herédi Gusztáv: *Zsongó Zsombor*. 1971. 3. 358–373.

Zsibói Béla: *Délutántól délutánig*. 1971. 4. 574–584.

Gálfalvi György: „*Háromszék Párisa*”. 1971. 7. 48–57.

Farkas Árpád: *Jónapot!* 1971. 9. 319–323.

Beke György: *Seprik a plojesti utcát...* 1971. 9. 323–335.

Gálfalvi György: *Bekecs alatt Nyárádselye*. 1971. 9. 335–348.

Csiki László: *Ki a halász?* 1971. 9. 348–356.

Nagy Béla: *Arccal a város felé*. 1971. 10. 558–568.

Boros Endre: *Várost vajúzó község*. 1971. 592–605.

Zsibói Béla: *Patakok völgye I*. 1971. 12. 869–880.

Ferencz S. [Ferenczes] István: *Patakok völgye II*. 1971. 12. 880–893.

Bálint András: *Korondi fazekasok*. 1971. 12. 933–944.

1972

Bíró Béla: *Szőjed, szőjed, Bíró Kata*. 1972. 6. 873–879.

Fodor Sándor: *Mit jelent a bizalom?* 1972. 3. 399–406.

---

35 xxx: *Utak és emberek*. *Igaz Szó*, 1971. 9. 319.

Beke György: *Koós Ferenc örökében*. 1972. 12. 830–837.
Szekernyés László: *Fény*. 1972. 12. 838–843.

1973

Beke György: *Zsók-krónika*. 1973. 8. 219–237.
Gálfalvi György: *Üvegcsúr*. 1973. 8. 8. 238–255.

1974

Cseke Péter: *Víznyugattól vízkeletig*. 1974. 1. 69–82.
Herédi Gusztáv: *Körösfői Riszeg alatt...* 1974. 2. 198–208.
Oltyán László: *Egy munkás önarcképe (1)*. 1974. 3. 340–350.
Uő.: *Egy munkás önarcképe (2.)*. 1974. 4. 517–524.
Uő.: *Egy munkás önarcképe (3.)*. 1974. 5. 640–647.
Nagy Béla: *Kormos ruhában*. 1974. 6. 742–751.
Sylvester Lajos: *Seres Andás zsákjai*. 1974. 6. 753–756.
Beke György: *Ha Dunáról fúj a szél...* 1974. 8. 116–127.
Cseke Péter: *Kibéddelel megáldott Ráduly János*. 1974. 10. 308–315.
Cseke Péter: *Az oltókés mestere*. 1974. 11. 419–422.

1975

Czegő Zoltán: *Szavahihető ember*. 1975. 2. 113–115.
Panek Zoltán: *Kajántói impulzusok*. 1975. 4. 295–300.
Cseke Péter: *Balázs Ferenc útítársa*. 1975. 5. 422–431.
Nagy Béla: *Aratás*. 1975. 7. 21–29.
Beke György: *Soós Imre Ippről*. 1975. 10. 316–323.
Beke György: *Szeredai tűzfelelős*. 1975. 12. 516–520.

1976

Gálfalvi György: *Tudni kell, hogyan*. 1976. 6. 490–494.

1977

Szabó Gy. Jenő: *Ördög József álma*. 1977. 5. 416–418.
Tompá Mihály: *Földközelenben*. 1977. 8. 168–170.
Cseke Péter: *Mit tehet az ember?* 1977. 12. 591–598.

1978

Nemess László: *Gyár a Küküllő partján*. 1978. 3. 191–195.

Farkas Árpád: *Holt idő nélkül*. 1978. 4. 288–290.

Molnár H. Lajos: *Vonaton*. 1978. 6. 480–482.

Beke György: *A Küküllők találkozásánál*. 1978. 7–8. 18–25.

Lőrincz György: *A szülőföld vonzásában*. 1978. 9. 195–201.

Káli István: *Gyáruddvar*. 1978. 11. 405–407.

Bartis Ferenc: *Ha éjfélkor virrad...* 1978. 12. 498–502.

1979

Tófalvi Zoltán: *Felsősfalva emberi fényei*. 1979. 3. 199–205.

Káli István: *Háttérkísérlet villanófényben*. 1979. 7. 54–58.

Beke György: *Második portré Bartha Andrásról*. 1979. 8. 116–122.

Molnár H. Lajos: *Brigádosok a melegben*. 1979. 11. 387–393.

2.3. Gálfalvi György nemcsak „gyakorlott szerkesztőként”, hanem kritikusként – a műfaj iránti „elvárás-horizont” tudatosítójaként is – „besegít” a szociográfiai riportnak. Már a frontáttörés évében szembeszáll azokkal a tarthatatlan előítéletekkel, miszerint „a szociográfiai irodalom fellendülése a provincializmus újabb térhódítása” lenne. „A szociográfia nem több – állapította meg 1971 decemberében –, mint aminek látszani akar: cselekvést, javítást sürgető irodalom...” Sütő *Anyám*-könyvét nem véletlenül hasonlította a szociográfia klasszikus művéhez, a *Puszták népéhez*. A kimondottan szociográfiai jellegű alkotások közül pedig Beke Györgynek azokat az írásait emeli ki, amelyekben a szerzőnek sikerült „jelenséget és lényegét egybemarkolnia”.³⁶

Ha a *Korunk* – jellegénél fogva – a *szociológiai felméréseknek* nyújtott nagyobb teret, az *Igaz Szó* inkább *szociográfiai riportokkal* jeleskedett, az *Utunknak* pedig „megmaradt” a sallangjaitól megtisztított (?) *irodalmi riport*. Erről a munkamegosztásról persze a folyóiratok vezető szerkesztői sohasem tárgyaltak érdemben, így a terminológiai bizonytalankodások a hetvenes évek végéig megmaradtak. A *Korunk* szerkesztőségében tartott 1979-es kerekasztal-megbeszélésen tette fel a műfajtisztázó kérdést Beke György: „szociográfiának”

---

36 Gálfalvi György: *Valóság, irodalom, valóságirodalom*. *Igaz Szó*, 1971. 12. 859–861.

elmegy akkor is, ha szociológiának nem felel meg?³⁷ A Kriterionnál megjelent falu-, illetve városszociológiai tanulmánykötetek (*Változó valóság* – 1979, 1984) műfaját még 1984-ben is szociográfiaiként tüntette fel a szerkesztő.³⁸ Nem következtes persze az *Igaz Szó* sem: a szociográfiai riport, a szociográfiai felmérés, szociográfiai tudósítás váltakozik a riporttal. A szerkesztő bizonyára ezzel akarta jelezni a minőségi különbséget. Ma már nehéz lenne eldönteni, hogy azért volt-e ez a teljesítmény-ingadozás, mert a szerzőknek nem minden esetben volt türelmük kiérlelni a szociográfiai riport műfaji szabályai szerint az általuk feltárt életanyagot, vagy pedig – ne feledjük: az 1974-es esztendő már a második kulturális forradalom meghirdetésének éve volt, az utóvédharcok kezdete – fokozottabban figyelembe kellett venni a cenzúra elvárásait.

Jellemző, hogy a folyóirat 1974-es – műfajtisztázó – eszmecseréje *Ünnepi készülődés* címen került nyomdába („készülődve Románia felszabadulásának 30. évfordulójára”). A tanácskozás részvevőiben nem kis zavart keltett, hogy a vita-indító megtartására felkért Bajor Andor „Nyugat-majmolásnak” ítélte a szociográfia erdélyi újraéledését. Nyilvánvaló, hogy a korabeli valóságot görbe tükörben látó zseniális humorista, Gaál Gábor egykori tanársegéde a szociológiára gondolt. Abban sem volt igaza – az *Ifjúmunkás* riportvitája mutatta –, hogy a divatnak hódoló szerkesztők a vívmányriportot keresztelték volna át szociográfiára.

---

37 Beke György: „Szociográfiának” *elmegy akkor is, ha szociológiának nem felel meg?* In: B. Gy.: *Makacs realizmus I.* Közdok, Bp., 2003. 286–288.

38 Az 1979-es kötet fülszövegében olvashatjuk: „Aki irodalmi életünk alakulását figyelemmel kíséri, felfigyelhetett arra, milyen növekvő érdeklődéssel veszi körül az olvasóközönség az újabban megjelent riportkönyveket, s hogy milyen mértékben hat vissza ez az érdeklődés magára a riportra is. A valóság vonzásáról van szó, amelynek az olvasó maga is részese, s amelynek lökötését, problémáinak felvetését és megoldását az irodalomban is szívesen látja. Napjaink valósága jelenik meg ebben a kötetben is. De nem a szépirodalom, nem a riport, hanem a szociográfia eszközeivel, mégpedig rendkívül széles skálán: a Szilágyságtól Hargita megyéig, a kalotaszegi Vistától a Szeben megyei Bürkösig. Havasalji magángazda-falvak, az egész országot bejáró gyergyói famunkások, mtsz-dolgozók és már ipari munkássá vált ingázók élete – a szocialista átalakulással egybehangzó vagy attól itt-ott eltérő, lemaradó valósága – elevenedik meg a számadatok nyelvén, de nem kevesebb elkötelezett szenvedéllyel, mint amit már riportjainkból megszoktunk.” Lásd még: Andorka Rudolf: *Mai erdélyi szociográfiák.* Valóság, 1986. 11. 106–109.

A vita tehát „ellenszéllel” indult. Az elmarasztaló véleménnyel többen szembe szálltak. De nem sikerült fogalmi egyértelműséggel tisztázni a terminológiai kérdéseket. Az eszmecserét szervező Gálfalvi György kérdésére („Szociográfiai jellegűek-e azok az írások, amelyeket az utóbbi időben az *Igaz Szó* riport vagy – néhány esetben – szociográfiai riport megjelöléssel közölt?”) nem érkezett érdemi válasz. Ennek okát maga is a „módszerbeli bizonytalankodásban” látta. Igaz ugyan, hogy a műfajt az igazmondás igénye keltette életre, de „a nem eléggé szuverén módon rendszerezett és kiérlelt anyag kapkodáshoz vezet, s ebben a kapkodásban elsikkad az indulat, lehetetlenné válik a szuggesztív beszéd.” Érdekes módon az elméleti kérdések iránt kevésbé fogékonyak mutatkozó Herédi Gusztáv támasztotta alá a leginkább Gálfalvi mondandóját: „A szociográfia bizonyos fokig riport, de tudomány is, irodalom is, politikai is. Mindez pedig emeli értékét, hitelét.” De idéznünk kell Beke Györgyöt is, aki az írói hitel erősödését várja a szociográfiától: „Mai életünk újdonságait nem a szenzációkeltés kedvéért, hanem józan önbecsülésünk, jövőkeresésünk, önismeretünk jegyében, elmulaszthatatlan felelősségünk jogán kell megkeresnünk.”³⁹ Mindazonáltal Gálfalvi jut a legközelebb a máig érvényes műfaji meghatározáshoz: „Az írói alapállás felől közelítve a társadalom önismeretének a szolgálatát és a társadalmi cselekvés sürgetését említeném. Témajaként egy szűkebb vagy tágabb közösség életének lényegbe vágó problémáit választja. Módszere a közvetlen élmény, az oknyomozó, tényfeltáró következetesség. Stílusában úgy egyesíti a tárgyiaságot a fogalmisággal, hogy jelenséget és lényegét markolhasson egybe. Egyszerre ábrázolja az egyedit és az általánost – alapvető sajátossága tehát az esztétikum körébe vonja. [...] Kiemelném a történelmi látás fontosságát: nyilvánvaló, hogy egy közösség jelenét csak akkor érthetjük meg, ha múltjával is tisztában vagyunk. Mint ahogy a jövőre is így következtethetünk. Mert meggyőződésem, hogy a szociográfiai riportnak a jövőkutatáshoz is köze van.”⁴⁰

Elnevezésétől függetlenül ez az eszmecsere azért is érdekes, mert Kecskeméten épp az időben tartották a szociográfiai írók második országos találkozóját.⁴¹

---

39 Lásd a 8-as számú jegyzetet.

[Az 1974 februárjában tartott eszmecserén elhangzott előadásokat és hozzászólásokat a szerkesztőség az áprilisi számban jelentette meg *Ünnepi készülődés* címmel, illetve *Eszmecsere egy jelentős műfajról* alcímmel. A szerkesztőségi bevezető szerint a tanácskozáson részt vett: Bajor Andor, Bartis Ferenc, Bálint András, Beke György, Bíró Béla, Bözödi György, Cseke Péter, Elekes Ferenc, Élteszló József, Farkas Árpád, Gálfalvi György, Gúzs Imre, Hajdú Győző, Herédi Gusztáv, Jánosházy György, Katona Szabó István, Nagy Béla, Nagy Pál, Nemess László, Oltyán László, Panek Zoltán, Papp Ferenc, Székely János, Szépréti Lilla, Vári Attila, Veress Zoltán, Znorovszky Attila, Zsibói Béla.]

40 Uo.

41 Lezsák Sándor: *Vita a szociográfiáról*. Petőfi Népe, 1974. október 24.

2.4. Magam is a tanácskozás egyik meghívottja voltam, de Marosvásárhelyen inkább csak hallgattam az „okos hadak gyülekezetét”. Két évvel korábban ugyanis minden témába vágó gondolatomat megírtam a *Korunk*nak,⁴² de Gáll Ernő főszerkesztő csak azután vette elő az íróasztal-fiókjából a riport megújulásáról és a riportelemzés kérdéseiről írt kétrészes tanulmányomat, miután kiderült, hogy a szerkesztőség az *Igaz Szóval* szemben (újlag?) „lépeshátrányba” került. Minthogy tudomást szereztem erről az eszmecserén részvevő Veress Zoltán *Korunk*-szerkesztőtől, írásban elküldött „hozzászólásomat” úgy fogalmaztam meg, hogy Gálfalvit is segítsen, de ne lőjem el a kolozsvári folyóiratnál „szárazon tartott” puskaporomat sem.

Azt fejtettem ki tehát, hogy jó riportokat szeretnék írni mindenekelőtt. Nem becsúszásból, nem is közlési vágyból, hanem azért, mert úgy érzem: nagyon felgyűltek az elintézésre váró dolgok körülöttem. És a riporttal tudnék törleszteni belőlük a legtöbbet. Ezért azt mérlegeltem: a tanácskozás elősegítette-e azt, hogy – a riportírás elméleti, módszertani és gyakorlati kérdéseinek a tisztázása után – eredményesebben birkózhassunk meg a valóság hitelesebb ábrázolásával. Már azzal, hogy fórumuk nyílt ezeknek a kérdéseknek – jeleztem –, kimondtunk valamit. Pusztán jelenlétünkkel is kinyilvánítottuk, hogy a riportírás nem némely szerkesztőség és néhány riporter magánügye. Lévén, hogy a jó riport – többek közt – a társadalom közérzetét javíthatja. Néha persze elborítanak a rossz riportok. Ilyenkor valakik megfelelnek arról, hogy ez a műfaj a társadalom önellenzésének leghasználhatóbb eszköze (lehetne). Merthogy a riport és az igazság ikertestvérek. (Lám, akkor magam sem használtam a szociográfiai riport megnevezést, még 1979-ben is a *Látóhegyi töprengések* kötet cím sugallatára bíztam a műfaji eligazítást – Beke György nem kis megrökönyödésére.)

2.5. Az *Igaz Szó* biztosított teret Beke György önismeret-erősítő jövőkérésének, a folyóirat publikációinak köszönhetően vált lehetővé, hogy a Kriterion Forrás-sorozatának kialakuljon egy szociográfiai riportokból építkező vonulata is (Gálfalvi György: *Szülőföldön, világszélen*. 1974.; Cseke Péter: *Víznyugattól vízkeletig*. 1976; Tófalvi Zoltán: *Pogány fohászok faluja*. 1979; Lőrincz György: *Amíg csak él az ember*, 1980).

---

42 Cseke Péter: *Egy valóságfeltáró műfaj teherbírása I–II*. Jegyzetek a riport megújulásáról és a riportelemzés kérdéseiről. *Korunk*, 1974. 4. 566–573.; 1974. 5. 661–665.

Beke György szerves összefüggést lát Gálfalvi szerkesztői és alkotói attitűdje között. G. Gy. kritikusai és szerkesztői bátorsága nélkül – fogalmazta meg többször is – nem következett volna be a riport „vérátömlesztése”, de az is igaz, hogy legfőbb írói erősségével, az életes emberábrázolással és a hiteles sorsérzékeléssel nemzedéktársaira is erőteljes hatást gyakorolt. Ruffy Péter azt becsüli a *Szülőföldön, világszélien* harminckét éves szerzőjében, hogy a makrokosmoszon belül is mikrokosmoszt teremt,⁴³ Beke György pedig azt emeli ki: „Móricz Zsigmond figyelt így az élet apróságaihoz feszülő drámákra, felszikkasztó ellentétekre, hogy a nagy összefüggések igazságait gyúrja ki belőlük”.⁴⁴

Amióta ismerem Gálfalvi Györgyöt – jegyeztem fel róla 1974-ben –, azóta létproblémája: a meghirdetett eszmények és a valóság viszonya. Makacsul vallja eszményeiért a környező világot, s eközben alakult ki írói alapállása – a társadalom önismeretének a szolgálata. Riportjainak tanúsága szerint alkatilag is megfelel ennek: kíváncsi és szenvedélyes ember, akinél a bizonyosságkeresés, az igazmondás igénye a valóság feltárásának – társadalmi – bátorságával társul. Ő ezt őszinteségnek nevezi csupán, s ha mások netán úgy tekintenének rá, mint ahogyan a kényelmetlen emberekre szokás, rögtön hozzáteszi: „önmagam számára vagyok a legkényelmetlenebb”.⁴⁵

2.6. Farkas Árpád 1985-ben ártatlan (annak vélt!) jegyzetet írt Beke György negyedik barangolókönyve, a *Boltívek teherbírása* kapcsán. Már „lábán állt” a szedés az *Igaz Szó* nyomdai szekrényében, „midőn érkezett a sürgős telefonutastítás, miszerint Beke György fejének hullania kell”. Még mielőtt nyomtatásban olvashatta volna a riportjainak java termését közlő folyóiratban a teljesítményének kijáró elismerést: „Írónk immáron hosszú évek óta egyre erélyesebb szívóssággal, ugyanakkor árnyalatok szálain finomuló érzékenységgel, egyfajta kortársi muszáj-polihisztorként nyomul mind mélyebbre abban a valóságközegben, melyet mindközönségesen a romániai magyarság életének nevezünk. E sors

---

43 Ruffy Péter: *Az erdélyi riport írói, iskolái, alakjai*. Magyar Nemzet, 1975. január 1.

44 Beke György: *Gálfalvi György sorsvallaló riportjai*. In: B. Gy.: *Makacs realizmus I*. Közdkok, Bp., 2003. 259–262.

45 Cseke Péter: *A cselekvés költészete*. In: Cs. P.: *Hazatérő szavak*. Publicisztikai írások, riportok (1970–1985). Albatrosz Könyvkiadó, Buk., 1985., 48–51.

gondjai irányították figyelmét a moldvai és hétfalusi csángók jelenére és jövőjére, székelyföldi tudósításaival a még itt-ott föllelhető, köldöknéző rezervátumgőg ellen is hadakozván, ötvenhat írói megszólaltató könyvében a testvériség feszítv szólamoktól mentes, mélyben hullámzó tartalmait szálazva, Koós Ferenc hagyatékának megmutatásával és elemzésével kisebbségi értelmiségi magatartásmodellt állított, válván kénytelenül is nemzetiségtörténet-íróvá, politológussá és etnográfia-értővé, román–magyar–német kultúrkapcsolatok ápolójává, nemzetiségtudomány-fejlesztővé, egy sorsközösség oly írómindenesévé, melyet csak Kelet-Közép-Európának ez a szeglete teremthet kényszerű kedvében.”⁴⁶Gheorghe Rotărescu tartalékos szekusezredes 36 oldalas brosúrája okán vált dermesztővé a légkör Beke György iránt. Az *Igaz Szó* háza táján is. Hiszen Hajdu Győző főszerkesztő is megkapta az utasítást a maga tizenhat gépelt oldalas feljelentésének az elkészítésére, miszerint a Máramarosban és Szatmár vidékén barangoló B. Gy. mélységesen megsértette a román nép önértetét...⁴⁷

---

46 Farkas Árpád: *A Beke György-jelenség*. In: B. Gy.: *A lánzsa hegye*. Egy befejezhetetlen per naplója. Apáczai Könyvműhely – Intermix Kiadó, Budapest – Ungvár, 1993. 73–77.

47 Vö. B. Gy.: *I. m.* 60.